

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Ideological

مسائل ایدئولوژیک

تتبع و نگارش: الحاج داکتر امین الدین « سعیدی- سعید افغانی »

۱۸ می ۲۰۱۶

تفسیر احمد- ۵

ترجمه و تفسیر سوره الانفطار - ۱

سوره الانفطار

این سوره در « مکه » نازل شده و دارای ۱۹ آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ (۱) وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ (۲) وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ (۳) وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ (۴) عَلِمْتَ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ
وَأَخَّرَتْ (۵) يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ رَبِّكَ الْكَرِيمِ (۶) الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ (۷) فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ
رَكَّبَكَ (۸) كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالَّذِينَ (۹) وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ (۱۰) كِرَامًا كَاتِبِينَ (۱۱) يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ (۱۲) إِنَّ
الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ (۱۳) وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ (۱۴) يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ (۱۵) وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ (۱۶) وَمَا أَدْرَاكَ مَا
يَوْمَ الدِّينِ (۱۷) ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ (۱۸) يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ (۱۹)

معلومات موجز:

نام این سوره « الانفطار » (درزبر داشتن) است که این نام از اولین آیت این سوره گرفته شده است. سوره « الانفطار » مکی است، دارای (۱) رکوع، (۱۹) نوزده آیت، (۷۰) هفتاد کلمه، (۳۳۴) سه صدوسی و چهارحرف و (۱۵۴) یکصد و پنجاه و چهار نقطه است. در اولین آیات این سوره در باره حوادث بزرگ روز قیامت چون در هم شکستن آسمان، پراکنده شدن ستاره ها، شگافتن قبر ها و بر خاستن مرده ها از گور ها بحث به عمل آمده است. سپس نمودار شدن عملگرد های انسان را به نمایش می گذارد و متصل آن انسان فریب خورده ای که پروردگارش را فراموش کرده و از ملاقات باوی سبحانه و تعالی انکار می کند، با صیغه حیرت آوری مورد خطاب قرار داده از او می پرسد: چه چیزی ترا نسبت به آفریدگار مهربانت فریفته؟ همان که ترا متوازن و متعادل در شکل و صورت زیبا آفرید؟ چگونه گمان می کند که پروردگارش روز باز پرسی تعیین نکرده، به عملگرد هایش نرسد و پاداش را ندهد؟ در پایان سوره جایگاه نیکو کاران و انجام بد کاران و چگونگی روز مکافات و مجازات را ترسیم و به بیان می پردازد.

اسباب نزول آیت (۶):

ابن ابو حاتم از عکرمه در مورد آیت (۶) سورة الانفطار می نویسد که: «یا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ» در باره آبی بن خلف نازل شده است.

آبی بن خلف بن وهب بن حذافة بن جمح، اصلاً از قبیله قریش، شاخه بنی جمح و یکی از دشمنان سرسخت محمد صلی الله علیه وسلم بود.

آبی بن خلف و برادرش امیه، از جمله اشراف قریش در جاهلیت بودند که در دشمنی با محمد صلی الله علیه وسلم و مسلمانان، بر دیگران سبقت می جستند.

مؤرخین می نویسند: آنچه در زندگانی آبی دیده می شود، سراسر تکبر و سرکشی است مؤرخین می افزایند: وقتی امیه یکی از بردگانش را شکنجه می کرد، آبی می گفت: عذابش را افزون کن .

کینه ورزی و دشمنی آبی با رسول الله صلی الله علیه وسلم از ابتدای بعثت آشکار است. وی و گروهی از سران شرک به دیدار ابوطالب شتافته، و خواستار قطع دعوت رسول الله صلی الله علیه وسلم به توحید شدند .

دشمنی آبی خلف با رسول الله صلی الله علیه وسلم به حدی بود ، هر گاه که رسول الله را در مکه می دید می گفت : «اسبم را نیک پرورش می دهم تا سوار بر آن تو را بکشم»

او یکی از جمله سران مشرکین بود که در جلسه "دارالنده" که برای به قتل رساندن پیامبر صلی الله علیه وسلم تدویر یافته بود ، شرکت کرد و کمر به قتل پیامبر صلی الله علیه وسلم بست .

مؤرخین می افزایند: آبی، جان و مالش را بر سر دشمنی با رسول الله نهاد و از جمله اطعام کنندگان سپاه شرک در غزوه بدر بود او که بر کشتن پیامبر اسلام قسم یاد کرده بود ، در جنگ احد، فریاد برآورد: ای محمد! تو را زنده نمی مانم و به گفتن همین کلمه بر پیامبر صلی الله علیه وسلم حمله آور شد، که در نهایت به قتل رسید.

وجه تسمیه :

این سوره بدان جهت « الانفطار» نامیده شد که با این فرموده حق تعالی: « إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ » آغاز و افتتاح شده است.

سوره انفطار، اولاً از انقلاب کونی سخن می گوید که در روز قیامت پدید خواهد آمد سپس انسان ناسپاس در آن مورد هشدار و سرزنش قرار می گیرد و در نهایت هم علت انکار منکران بیان می شود.

فضیلت سورة الانفطار:

نسائی از جابر رضی الله عنه روایت کرده است که فرمود: که حضرت معاذ ملامام مردم بود و نماز را طولانی کرد. در این اثنا یکی از افرادی که به او اقتداء کرده بود، نماز خود را از جماعت وی قطع و به گوشه مسجد رفت، تنهائی به ادای نماز پرداخت و بعد از ختم نماز به طور انفرادی از مسجد بیرون شد. چون این خبر به معاذ رسید، گفت: فلان شخصی است منافق. پس قضیه را به رسول الله صلی الله علیه وسلم در میان گذاشتند. پیامبر صلی الله علیه وسلم آن شخص را خواست و علت این که چرا نمازش را در پشت سر امامت حضرت معاذ رها کرده است؟ او گفت: یا رسول الله! من آدمم که پشت سر وی نماز بگزارم اما وی نماز را بر من طولانی کرد، بناچار بازگشته در گوشه مسجد نماز گزاردم و رفتم که به شترم علف بدهم. پس رسول الله صلی الله علیه وسلم به حضرت معاذ فرمودند: «أفتان أنت

یا معاذ؟ این کنت عن سَبَّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى وِ وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وِ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ: ای معاذ! آیا تو فتنه‌گری؟ کجا بودی از خواندن سوره‌های: سَبَّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى وِ وَالضُّحَى وِ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ وِ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى « یعنی: چرا از این سوره‌های متوسط بر آنان نمی‌خوانی که در کار دین به ملال نیفتند و از نماز دلتنگ نشوند زیرا اگر چنین شود، از دین دلتنگ گشته و به فتنه در افتاده‌اند.

ترجمه مختصر:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام الله بخشنده مهربان

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ « (۱) (و وقتی که آسمان بشکافت).

«وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ « (۲) «ووقتی که که ستارگان فروریزند).

«وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ « (۳) «ووقتی که بحر ها به جوش آمد روان گردند).

«وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ « (۴) «ووقتی که قبرها شکافته شوند).

«عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ « (۵) «هر کس بداند که چه چیز پیش فرستاده و مؤخر گذشته).

«يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَزَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ « (۶) «ای انسان! چه چیزی تو را (نسبت) به پروردگار بزرگوارت فریفت؟».

«الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ « (۷) «خدائی که تو را آفرید آن‌گاه استوارت ساخت سپس (آفرینش تو را) معتدل گرداند».

«فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ « (۸) «(و آن‌گاه به هر شکلی که خواست تو را ترکیب کرد».

«كَلَّا بَلْ تُكذِّبُونَ بِالذِّينِ « (۹) «نه چنین نیست بلکه دین را تکذیب می کنید».

«وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ « (۱۰) (در حالی که بی‌گمان نگهبانانی بر شما گمارده شده‌اند».

«كِرَامًا كَاتِبِينَ « (۱۱) «نویسندگان بزرگواری».

«يَعْلَمُونَ مَا تَعْمَلُونَ « (۱۲) (که هر چه می کنید می دانند).

«إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ « (۱۳) (بی‌گمان که نیکو کاران در نعمت‌های برین باشند)

«وَإِنَّ الْفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٍ « (۱۴) (و بدکاران در انبار آتشین).

«يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ « (۱۵) (در روز جزاء به آن درمی‌آیند).

«وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ « (۱۶) (وهرگز غائب شونده ای از آن نباشند)

«وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ « (۱۷) «(تو چه می‌دانی که روز جزاء چیست؟».

«ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ « (۱۸) (باز تو چه می‌دانی که روز جزاء چیست؟).

«يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ « (۱۹) (روزی که هیچ کسی برای دیگران نمی‌تواند کاری بکند و در

آن روز فرمان، فرمان خدا است».

آشنایی با سوره:

محتوی اساسی این سوره بر محور مسائل مربوط به روز قیامت دور می‌زند، و بحث آن در پنج موضوع اساسی خلاصه می‌گردد:

۱- گوشه ای از سختیهای آن روز بزرگ.

۲- سرنوشت نیکان و بدان در روز قیامت.

۳- توجه انسان به نعمتهای خداوند که سراسر وجود او را فراگرفته است.

۴- اشاره به فرشتگانی که مأمور ثبت اعمال انسانها هستند.

۵- حوادث عظیمی که در پایان جهان و در آستانه قیامت رخ می دهد.

تفسیر سوره:

«إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ» (۱) (وقتی که آسمان شکافته شود).

«وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ» (۲) «ستارگان پراکنده شوند (و فرو ریزد).

یگی از نشانه های پایان جهان و بر پا شدن قیامت، دگرگون شدن نظام کواکب نظام شمسی و شکافتن و درز ، بر داشتن آسمانی است که در آیات کثیری از قرآن عظیم الشان به این موضوع ، اشاره شده و تعبیرات مختلفی درباره آن دیده می شود.

گاه این تعبیرات به لفظ «انشقاق» به عمل آمده : «إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ» : (هنگامی که آسمان شکافته شود. (سوره انشقاق ۱ -

نظیر همین معنا در آیت ۱۶ حاقه نیز آمده است: «وَأَنشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ» : (و آسمان ها از هم شکافته می شوند و سست می گردند، فرو می ریزند»

در آیت ۲۵ سوره فرقان، همین معنا با مختصر تفاوتی منعکس است: « وَ يَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ» : (به خاطر بیاور روزی را که آسمان با ابرها از هم شکافته می شود!)

منظور از «سما» در این آیات کرات آسمانی است که در پایان جهان بر اثر انفجارهای پی در پی از هم شکافته می شود، ولی در این که منظور از شکافته شدن با «ابرها» چیست؟ این احتمال وجود دارد که منظور همراه بودن متلاشی شدن آسمان ها با پیدایش ابرهای سنگینی است که از گرد و غبار آنها حاصل می شود .

«وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ» (۳) «ووقتی که بحر ها به جوش آمده روان گردند).

«وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ» (۴) «ووقتی که قبرها شکافته شوند) زمانی که قبر ها شگافته شود و مرده ها از قبر های شان بیرون آیند ، هر شخص کردار گذشته و آینده خود را خواهد دانست ، هر کی در هر جا دفن شده بود از همانجا بر می خیزد و به سوی محشر در حرکت می افتد. مقتضای این وقایع ، اینست که انسان از خواب غفلت بیدار شود.

«عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ» (۵) (در آن هنگامی) هرکس خواهد دانست آنچه را که پیش فرستاده و آنچه را که باز پس داشته است)

در آنروز عملکرد های انسان بدون کم وکاست ، به طور دقیق و با ارائه زمان و مکان و چگونگی هر عملی در جلوش به نمایش گذاشته می شود.

«يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ رَبِّكَ الْكَرِيمُ» (۶) ای انسان! چه چیزی تو را (نسبت) به پروردگار کریمت مغرور ساخته است؟

در این آیت متبرکه: بعد از این که بحث درباره معاد به عمل آمد ، مبحث دیگری را پروردگار با عظمت ما با بسیار شکل عالی مطرح و می خواهد انسان را از خواب غفلت بیدار ساخته و توجه و اهتمام او را به مسؤولیت های او در برابر خداوند جلب نماید.

مفسرین می نویسند در این آیت توجه انسان ، به مسؤولیت هایش در برابر خداوند، نخست او را مخاطب ساخته ، و با يك استفهام توییخی شدید و در عین حال توأم با نوعی لطف و محبت می فرماید: «ای انسان ! چه چیز تو را در برابر پروردگار کریمت مغرور ساخته»؟

غرور یا خودفریفتگی به این معنا است که انسان به آنچه دارد از کمالات و امکانات بسنده کند و خویش را کامل و رسیده بداند و از حرکت برای یافتن و دانستن و به کار بستن باز ماند و دچار سکون شود.

غرور به معنی فریفتگی به داشته ها و جذابیت های غیر حقیقی و علانق دنیوی است که باعث می شود انسان از یاد خدا غافل شود و معنویت و سرمایه های حقیقی سعادت خود را فراموش نماید و در نتیجه آن به انواع امراض اخلاقی و روانی مانند عجب، تکبر، خودخواهی و مانند آن مبتلا گردد.

این کلمه به طور وسیعی در کلمات عرب مخصوصاً در آیات قرآن مجید و روایات اسلامی به کار رفته است . «راغب» در کتاب «مفردات» کلمه «غرور» (به فتح غین که معنی وصفی دارد) را به معنی هر چیزی که انسان را می فریبد و در غفلت فرومی برد خواه مال و مقام باشد یا شهوت و شیطان، تفسیر می کند.

در «صحاح اللغة» «غرور» به معنی اموری که انسان را غافل می سازد و می فریبد (خواه مال و ثروت باشد یا جاه و مقام یا علم و دانش و غیر آن) تفسیر شده است.

بعضی از ارباب لغت - به گفته «طریحی» در «مجمع البحرین» گفته اند: «غرور فریفتگی به چیزی است که ظاهری جالب و دوست داشتنی دارد، ولی باطنش ناخوشایند و مجهول و تاریک است».

در کتاب «التحقیق فی کلمات قرآن الکریم» بعد از نقل کلمات ارباب لغت چنین آمده است: «ریشه اصلی این واژه به معنی حصول غفلت به سبب تأثیر چیز دیگری در انسان است و از لوازم و آثار آن جهل و فریب و نیرنگ و نقصان و شکست و... می باشد».

در «المحجة البيضاء فی تهذیب الاحیاء» که از بهترین کتب اخلاق محسوب می شود و تکمیل و تهذیبی است برای «احیاء العلوم» «غزالی» چنین می خوانیم:

«غرور عبارت است از دلخوش بودن به چیزی که موافق هوای نفس و تمایل طبع انسانی است و ناشی از اشتباه انسان یا فریب شیطان است و هر کس گمان کند آدم خوبی است (و نقطه ضعفی ندارد) خواه از نظر مادی یا معنوی باشد و این اعتقاد از پندار باطلی سرچشمه بگیرد آدم مغروری است و غالب مردم خود را آدم خوبی می دانند در حالی که در اشتباهند بنابراین اکثر مردم مغرورند، هر چند شکل غرور آنها و درجه آن متفاوت است».

«الذی خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ» (۷) «خدائی که تو را آفرید آن گاه استوارت ساخت سپس (آفرینش تو را) معتدل گرداند». ای انسان ناسپاس، چه چیز تو را در باره پروردگار بخشنده ات مغرور ساخت؟ ذات پرورد گار با عظمت کسی است که تو را از نطفه خلق کرد ، و به تو هیكل زیبا اعطا کرد ، و نعمت حواس پنجگانه بخشید ، که از برکت آن می شنوی، می بینی و درک می کنی. در این آیت مبارکه ، خلقت و آفرینش انسان ، ساختار درست ، برابر و استوار آن، تعادل و توازنی را که در ساختار انسان به کار رفته، یاد آوری نموده است.

«فی آی صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ» (۸) «و آن گاه به هر شکلی که خواست تو را ترکیب کرد» پروردگار با عظمت تو را در صورت و ساختاری ترکیب کرد که از آراسته ترین و معتدل ترین ترکیبهاست.

قرآن عظیم الشان در مورد زیبایی ترکیب انسان و صورت آن می فرماید:

- « لقد خلقنا الانسان في أحسن التقويم » (سوره تين آيت ۴) (ما انسان را به نيکو ترين صورت وسيرت آفريديم .
- همچنان (در آيت غافر آيت ۶۴) می فرمايد : « ... و صورکم فأحسن صورکم » (و شما را صورت بخشيد و
صورتهايتان را نيکو ساخت .)

- در آيه ۳ سوره تغابن می افزايد : « ... و صورکم فأحسن صورکم و اليه المصير »

- « فتبارك الله أحسن الخالقين » (سوره مؤمنون آيت ۱۴) (پاك و بزرگوار خدائي كه نيکو ترين آفرينندگان است)
حسن صورت عبارت است از تناسب تجهيزات آن نسبت به يك ديگر و تناسب مجموع آنها با آن غرضی كه به خاطر آن
غرض ايجاد شده، اين است معنای حسن نه زيبائی منظر، چون حسن يك معنای عامی است كه در تمامی موجودات
جاری است.

ابن عباس می گويد: انسان در زيباترين صورت يعنی مستوی القامه و مستقيم آفريده شده است . نه مثل ساير حيوانات
سرافكنده و افتاده بر صورت . (تفسير الميزان)

« أحسن التقويم » يعنی انسانها با كمال در نفوس و اعتدال در جوارح و اعضايشان آفريده شده اند و با سخن گفتن و
تشخيص دادن و تدبير امور كردن از ديگر موجودات جدا شده اند (سوره حجر/ ۸۵)

«كَلَّا بَلْ تُكذِّبُونَ بِالَّذِينَ» (۹) هرگز چنين نيست (كه شما گمان می كنيد) بلكه شما روز جزاء را تكذيب می كنيد .
بعد از اين كه پروردگار از بيان نشانه های قيامت و بعد از برشمردن نعمت های خود بر انسان و انكار و ناسپاسی آنها از
سوی وی، علت اين انكار را كه تكذيب روز قيامت است ذكر می كند، می گويد :

كلا: كلمه ای است برای تنبيه و هشدار دادن به انسان ها و گوشزد می كند و او نبايد به كرم خداوند جلّ جلاله مغرور
شده و نعمت و فضلش را وسيله ای به سوی كفر بگرداند.

« وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ » (۱۰) (در حالی كه بی گمان نگهبانانی بر شما گمارده شده اند). يعنی ترديد و تكذيب تو سودی
نمی بخشد ، نه قيامت را به تأخير می اندازد و نه از محاسبه محتوم و قطعی ات مانع می شود ، متوجه باش كه نگهبانانی
بر تو گماشته شده اند كه همواره تو را با دقت تام تحت و نظارت و مراقبت قرار می دهد .

« كِرَامًا كَاتِبِينَ » (۱۱) « نویسندگان بزرگواری » . نه تنها اعمال انسان را يادداشت می كند ، بلكه انگيزه حرکات و
نيت هدف و مقصد شما را گزارش می دهد .

« يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ » (۱۲) (كه هر چه می كنيد می دانند). در اينجا پروردگار به آنده اشخاص ، كه روز جزاء،
روز قيامت وزنده شدن بعد از مرگ را دروغ می شمارند و از آن انكار می كنند می فرمايد : نبايد فراموش كرد كه :
فرشتگان از جانب خداوند جلّ جلاله بر شما گماشته شده اند و طوری كه در فوق تذكر داديم ، اعمال شما را می نويسند
تا روز قيامت در برابر آنها مورد محاسبه قرار گيريد و آن فرشتگان هر چه را كه انجام می دهيد ، می دانند و می نويسند
، متوجه باشيد كه هيچ حرکت و هيچ نيت و قصد شما برای آنها پنهان نمی ماند.

در حديثی به روايت ابن عباس رضي الله عنهما آمده است كه رسول الله صلى الله عليه و سلم فرمودند: «ان الله ينهاكم
عن التعري، فاستحيوا من ملائكة الله الذين معكم، الكرام الكاتبين، الذين لا يفارقونكم إلا عند ثلاث حالات: الغائط،
والجنابة، والغسل، فإذا اغتسل أحدكم بالعراء فليستتر بثوبه أو بجرم حائط، أو ببعيرة» (خداوند جلّ جلاله شما را از
برهنه شدن نهی می كند پس از فرشتگان خداوند جلّ جلاله كه همراه شما هستند حياء كنيد؛ از آن نویسندگان
گرامی قدری كه از شما جدا نمی شوند مگر در سه حالت: رفتن شما به قضای حاجت، حالت جنابت و حالت غسل و چون
يکی از شما در فضائی باز غسل می كند، بايد خود را با جامه خويش، يا به پناه ديواری، يا به شتری استتار كند».

آیا پیامبران هم دارای کرام الکتابین هستند؟

مطابق نصوص شرعی گفته می‌توانیم که تمام انسانها دارای دو ملائکه هستند که احوال و جریانات روزمره وی را ثبت می‌کنند، این ملائکه یکی در سمت راست و دیگری هم در سمت چپ، انسان قرار دارند. ملائک سمت راست مشغول نوشتن حسنات شخص بوده و در ضمن امیر ملک سمت چپ را نیز بر عهده دارد، وظیفه ملائکه سمت چپ، نوشتن و ثبت سیئات شخص می‌باشد.

هرگاه شخص دچار گناهی شد ملائک سمت چپ می‌خواهد که آن را ثبت نماید ولی ملائک سمت راست به وی می‌گوید صبر کن و به وی مهلت بده شاید توبه کند.

و هرگاه حسنه ای انجام داد ملائک سمت راست بدون وقفه فوراً آن را ثبت می‌کند. الله تعالی می‌فرماید: « عن الیمین وعن الشمال قعید ما یلفظ من قول إلا لدیه رقیب عتید » (سوره ق: ۱۷ - ۱۸) یعنی: آنگاه که دو (فرشته) دریافت‌کننده از راست و از چپ مراقب نشسته‌اند (انسان) هیچ سخنی را به لفظ در نمی‌آورد مگر این که مراقبی آماده نزد او (آن را ضبط می‌کند).

اما در خصوص این که آیا پیامبران هم دارای کرام الکتابین هستند؟ مراجعه می‌کنیم به حدیثی که از « عن عبد الله هو ابن مسعود قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : ما منکم من أحد إلا وقد وكل به قرینه من الجن ، وقرینه من الملائکة . قالوا : وایاک یا رسول الله قال : وایای ، ولكن الله أعاننی علیه فلا یأمرنی إلا بخیر » . (امام أحمد) یعنی: از عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه روایت شده که گفت: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: هیچ یک از شما نیست مگر این که قرینه ای از جن و قرینه ای از ملائک مؤکل (اعمال وی است) گفتند: حتی شما ای رسول الله؟ فرمود حتی من، ولی خداوند مرا بر آن پیروز گردانیده و جز خیر مرا به چیزی امر نمی‌کند. بنابراین گفته می‌توانیم که تمامی انسانها از جمله پیامبران نیز دارای ملائک کاتب بر اعمالشان هستند.

فرشتگان نیت و قصد انسانها را هم می‌نویسند:

در حدیثی آمده است که فرشتگان حتی نیت و قصد، و آنچه در قلب بنی آدم است، و آنرا در قلب می‌گویند و آنچه نیت می‌کند که آن را انجام دهد، آن را نیز می‌نویسد.

به همین خاطر است که اگر انسان نیت نیک نماید ثوابش به اومی رسد و بر نیت بد نیز مجازات می‌شود، زیرا نیت عمل قلبی است.

فرشتگان مأمورند، از وقتی که یک انسان به سن بلوغ می‌رسد و تا لحظه ای که از دنیا رحلت می‌نماید، آنچه در دنیا از نیت و کردار و گفتار انجام داده همه آن را می‌نویسد.

منزلت و مکانت نماز صبح و نماز عصر در بین نمازهای دیگر:

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: « یتعاقبون علیکم ملائکة باللیل وملائکة بالنهار یجتمعون فی صلاة العصر و فی صلاة الفجر .. » . (متفق علیه) . فرشتگانی پی در پی بر شما وارد می‌شوند، گروهی شب می‌آیند و گروهی روز می‌آیند، و اینها صبح و عصر با هم یک جا جمع می‌شوند. باری تعالی می‌فرماید: « وقرآن الفجر ». یعنی نماز صبح. و می‌فرماید: « إن قرآن الفجر کان مشهوداً ». (سوره الإسراء ۷۸) . (حقیقاً که نماز صبح مورد مشاهده فرشتگان شب و فرشتگان روز است) .

فرشتگان شب و فرشتگان روز در آن حاضر می شوند، و به قرآنی که در نماز تلاوت می شود گوش می دهند، و در نماز عصر حاضر با هم جمع می شوند، خداوند در حالی که حال انسانها را از فرشتگان بهتر می داند از آنها سؤال می کند: چگونه و در چه حالی بندگانم را ترك كردید؟ آنها می گویند: آنها را ترك كردیم در حالی که نماز می خواندند، و به آنان وارد شدیم در حالی که نماز می خواندند . یعنی فرشتگان نازل شدند و ما در نماز عصر بودیم و با ما در نماز حاضر بودند، و بالا رفتند در حالی که ما در نماز صبح بودیم، و به این خاطر نماز عصر، نماز وسطی یعنی میانه نامیده شده است که خداوند بر آن تشویق کرده می فرماید: «حافظوا علی الصلوات والصلوة الوسطی». (سورة البقره ۲۳۸).

(محافظت کنید بر نمازهای فرض شبانه روزی و به خصوص نماز میانه که نماز عصر است). یعنی نماز عصر زیرا فرشتگان شب و فرشتگان روز در آن حاضر می شوند .

ادامه دارد